

הוכן עיני כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כתובות דף פד.

אמר רב: הלכה כרשב"ג ולא מטעמיה, מה הם האוקימתות בגמ' במימרא זו?

דינו: אפי' אם כתב לה הבעל בחיידך ובמותך אם מתה יורשה	טעמו: מפני שמתנה על מה שכתוב בתורה - ותנאו בטל
א. הלכה כרשב"ג: דאם מתה יורשה	ולא מטעמו: דסבר תנאו קיים - אלא שירושה דרבנן ¹
ב. הלכה כרשב"ג: דמתנה על מה שכתוב בתורה בטל	ולא מטעמו: דס"ל שאם מתה לא יורשה ²
ג. הלכה כרשב"ג: דאם מתה יורשה	ולא מטעמו: דס"ל דגם המתנה בדרבנן ³ תנאו בטל ⁴
ד. הלכה כרשב"ג: דאם מתה יורשה	ולא מטעמו: דסבר דירושת הבעל דרבנן ⁵

מי שמת והניח אשה - שתובעת כתובתה, ובע"ח - שתובע חובו, ויורשים - שרוצים ירושה, מה הדין בדלהלן?

רישא: היה לו פקדון או מלוה ביד אחרים	סיפא: הניח פירות תלושין מן הקרקע
לר' יוסף טרפון	כל הקודם משלושתם בנכסים: זכה זכו הבע"ח/האשה, המותר: ינתן לכושל
לר' עקיבא	ינתן ליורשים - דאשה ובע"ח צריכים שבועה ואין היורשים צריכים שבועה ⁸

¹ כלומר בעלמא ס"ל שתנאו קיים - כשמתנה על מה שכתוב בתורה, אכן רב ס"ל שירושת הבעל דרבנן - וחכמים עשו חיזוק לדבריהם יותר משל תורה. ודוחה הגמ' אוקימתא זו, כי מצאנו גבי דין הונאה דרב ס"ל שאם התנה לא מועיל לו התנאי ויש עליו הונאה.

² ומשום שרב סובר שירושת אשה היא מדרבנן, וס"ל לפי צד זה לא עשו חכמים חיזוק לדבריהם כשל תורה, ולכן יכול להתנות. אכן דוחה הגמ' אוקימתא זו, דא"כ היה לו לומר הלכתא כטעמיה ולא כדינו, ורב אמר להיפך.

³ רש"י פירש כגון בפירות, ועל זה הקשו התוס' (בד"ה רוב) דא"כ שיטתו דלא כשום תנא, דהא לכו"ע מועיל תנאי בפירות, אפי' לר' יהודה. ולכן פירשו התוס' בדרבנן - היינו בעלמא באיזה תנאי על דין דרבנן.

⁴ ולפי"ז רב ס"ל כרשב"ג, וגם סובר שירושת הבעל דאורייתא ולכן תנאו בטל, אלא שרק חולק על הדיוק דמשמע שבדרבנן תנאו בטל, ובא לומר שבין דאורייתא ובין בדרבנן תנאו בטל. ודוחה הגמ', דא"כ רב ס"ל "כטעמיה וכהלכתיה" - ורק מוסיף עוד על רשב"ג לומר שגם אם היה תנאו בדרבנן היה תנאו בטל.

⁵ כלומר דמודה רב גם בדין של רשב"ג שתנאו בטל במתנה על מה שכתוב בתורה, אלא שחולק על מה שסבר רשב"ג בטעמו שירושה דאורייתא ולכן תנאו בטל, ועל זה אומר רב דאינו כן אלא ירושת אשה היא דרבנן, ובכל אופן תנאו בטל כי בין במתנה על מה שכתוב בתורה ובין במתנה בדרבנן תנאו בטל - כי חכמים עשו חיזוק לדבריהם כשל תורה.

⁶ לר' יוסי בר' חנינא היינו מי ששטרו מאוחר יותר, דכל ששטרו מאוחר יותר אינו יכול לגבות מנכסים משועבדים. כלומר אם מכר המת מנכסיו, רק שטרות שמוקדמים למכירה יוכלו להוציא מנכסים משועבדים, אבל לא שטרות המאוחרות למכירה, ולכן להן יש לתת מהמלוה או הפיקדון האלו, כי אם לא ניתן להם לא יהיה להם ממי לגבות.

⁷ היא הנקראת כושל, כיון שאין דרך האשה לחקור אחר נכסי הבעל, ועושים כן משום חנינא כדי שימצאו האנשים חן בעיני הנשים להנשא להן, ולא ידאגו מלהנשא מחשש שלבסוף לא יקבלו את כתובתן.

⁸ העמידה הגמ' דגם בהניח פירות תלושין מן הקרקע הדין כן, ומה שהעמידה המשנה את המחלוקת לגבי נותר, משום שר' טרפון דיבר על נותר, אבל ר"ע ס"ל שגם כשאין נותר ינתנו ליורשים. ומקשה הגמ', וכי לא מועיל לשיטתו תפיסה. ועונה שמועיל רק כשתפסו מחיים, ואילו משנתנו מיירי בתפיסה דלאחר מיתה. וכתבו התוס' (בד"ה והוא), דהנידון דוקא על בע"ח, אבל בכתובת אשה אי אפשר לתפוס מחיים.

הוכן ע"י כולל עיון הדף

ת.ד. 43087, הר נוף, ירושלים 91430
טל/פקס 6515004 • daf@dafyomi.co.il

כתובות דף פד:

אליבא דר' טרפון דמועילה תפיסה בפירות תלושין, מה הדין אם היו מונחים במקומות דלהלן?

בסמטא	ברשות הרבים	לרב ושמואל
לא מועילה תפיסה ¹	מועילה תפיסה	
מועילה תפיסה ²	מועילה תפיסה	לר' יוחנן וריש לקיש

מעשה שתפס הבע"ח מטלטלים אחר מיתה, ודנו הדיינים כר' טרפון דמהני,
ונחלקו ר' יוחנן ור"ל האם מחזירים, במה נחלקו?

לר' יוחנן בדיעבד לא מחזירים	לר"ל - מחזירים	
טעה בדבר משנה אינו חוזר	טעה בדבר משנה חוזר	א.
הלכה כר"ע מחברו ולא מרבו ³	הלכה כר"ע אפי' מרבו ר' טרפון	ב.
ס"ל דר"ע היה רבו של ר' טרפון	ס"ל דר"ע היה חברו של ר' טרפון	ג.
"מטיין" כר"ע מחברו ⁴	"הלכה" כר"ע מחברו	ד.

¹ ס"ל דדוקא ברה"ר שאז אינם נחשבים שהם ברשות היורשים - כיון שאינו מקום הראוי לעשות שם קנין, אבל בסמטא - שהוא מקום הראוי לקנין חשובים ברשות היורשים.

² דגם שם לא זכו היורשים בנכסים בלא שיקדמו ויתפסו אותם.

³ ובפשטות לפי אוקימתא זו, סברת ר' יוחנן היא שכאן אין הלכה כר"ע, ומה שאמר בלשון "עשיתו כשל תורה" היינו שכאילו הלכה למשה מסיני כר"ע אפי' נגד רבו, וזה אינו, דאין הלכה כר"ע נגד רבו. פירוש אחר, דס"ל לר' יוחנן שכיון שיש מקום לפסוק כמו רבו של ר"ע דהיינו ר' טרפון, א"כ הגם שכאן אנו פוסקים כמו ר"ע, מ"מ הפוסק כר' טרפון לא נחשב כטועה בדבר משנה, ואין להחזיר המעשה.

⁴ כלומר רק לכתחילה יש לנו להורות הלכה כר"ע נגד חברו, אבל בדיעבד אין מחזירים את ההוראה.